והתניא וכו'. אלמא אדם משמר מה שציד חברו וכפ' כתרא דע"ז (דף סט.) פרש"י גבי מאי שנא ריש"א ומאי שנא סיפא דהא (ה) חזי ליה דנגע דקתני טעונין טהרות והני לא בחביות מיירי שהיו פתומות אלא באוכלין מיירי בלא חביות אך קשה להר"ר אלחנן לוקמי בחביות ולא תקשה ליה ועוד דהכא מי אקשי ור"ל שאדם משמר מה שציד חברו היכי מצי משמר ליה כיון דאינו בחביות ומו למה לי נתעלמו עיניו מהם לעמאומס מיפוק ליה שהוא נוגע בהם ועוד אפי' אלא סיפא נמי מיקשי ליה מ"ט דרישא ופי' הר"י דהכא בחביות מיירי ואמנם פתומות הן דאי פתומות לא יטמאו בהעלמת עין (ב) ועוד לא היה צורך לאוקמי רישא במטהר לכך כיון שלא הודיעו שהוא מפליג ומיהו זה יש לדחות דאגב דמוקי ליה הכא משום שיעוא דשני ליה אוקמ' גם התם בע"ז ופריך מינה מכח הכיא דהכא דאי לא תימא הכי אלא אקשי ליה מסברא כי יש לחוש שמא נגעו בהן בריש"א א"כ הכא בשמעתין כי פריך מ"ש ריש"א משום מה שציד חברו כו' אכתי מיקשי ליה ליחוש שמא יגע בהם אלא ודאי מסברא לא קשיא דלא נגעו דמרתתי כיון שלא הודיעוס שהוא מפליג ומיהו הוה מצי לאקשויי ולטעמיך ריש"א גופא ליחוש שמא נגע וכן בכמה דוכתי ולא פריך ליה:

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא

א"ר יצחק רישא במטהר חמריו ופועליו לכך. כך כתוב בספרים ויש פי' כתוב ולא גרסינן ליה אך בפי' שלפני מצאתי כתוב ופירוש לעולם אין אדם משמר מה שציד חברו וכי תימא מאי שנא ריש"א במטהר חמריו ופועליו לכך ולפיכך מרתת וכפי' יפנים כתוב וכן פי' מורי דהוי כמו וליטעמיך כלומר אדמוכחת מריש"א דאדם משמר מיקשי לסיפא והיינו מאי שנא ריש"א ומאי שנא סיפא דאי אדם משמר סיפא אמאי לא אלא במטהר לכך:

בבא להם דרך עקלתון. ואפ"ה בעינן שיטהרם לכך כדי שיהו מרתתים ליגע בו (ג) ואי לאו הכי לא מירתתי הואיל ומוסרין להם הטהרות ומחזיקים עצמם כטהורים ואפי' מזהירין אותן שלא ליגע מכרי דלא קפדי אהך אבל בנכרי סגי בדרך עקלתון לאוד דלעולם יודע הוא שמקפיד על מגעו ומרתת:

הדרן עלך אין דורשין

חומר בקדש. י"ל מעלות חשיב לרבא ולרבי אילא י' מעלות והיה קשה להר"ר אלחנן ליתני ההיא דלעיל (דף יח:) טעולין לידים לחולין ולתרומה ולקדש מטהילין טבל והוחזק לתרומה לא הוחזק לקדש ורבאה לתורי דלא קא חשיב במתני' אלא היכא דאיכא דרבא דטומאה קלת ואפי' בבתרייתא נמי אכל הך ליכא כלל דרבא דטומאה (ו) והכי נמי בפ"ק דנדה (דף ו.) לא חשיב מעת לעת שבנדה משום דליכא תרומה ובגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש איכא דרבא דטומאה אף דאוריימתא שמא ישבה עליהן אשתו נדה. **הנושא** את המדרס. מגעל של זב נושא את התרומה (ח) ובלבד שלא יגע בה רק נושא את החבית וכי תניא בתורת כהנים הנושא את המדרס מטמא שנים ופוסל אחד דהוה אב הטומאה ועושה ראשון ושני בחולין ופוסל בתרומה התם בנוגע בה ועל מה שפרש"י נושא את התרומה בחבית ואינו נוגע בתורה וקשה לפירושו דחשיב ליה להאי נושא אב הטומאה לטמא כלי כמו זב וא"כ ליטמא האי חבית ותרומה שבתוכו בהיסט מי לא תניא משכב ומושב בכף מאזנים ואוכלין ומשקין בכף שניה הכריע המשכב טימא האוכלין ועוד תניא בת"כ הנוגע במשכבו יכבס בגדיו (ויקרא טו) אין לי אלא בגדים שהוא לבוש בגדים אחרים מנלן מ"ל (ט) בגד בגדיו ת"כ מה ת"ל בגדיו בפרט פי' לפרט אדם וכלי חרס אלמא דנושא המדרס לא יטמא כלי אפי' בעת נשאו את המדרס אלא ודאי אפי' יגע באוירה אין לחוש:

לא בטבלת התרומה מדת הקדש. לפי שמפרש בו הרבה דינים ביניהם נקט האי ליתנא: **הכלי** מצרף מה שבתוכו. הקשה הרב רבי אפריים בנפ"ק דחולין (דף כד: ושם) דרשינן מכל אשר בתוכו יטמא לימד על כלי חרס שאפי' אלא מרדל טמא ומנא ליה דטעמא הכי דלמא התם מטעמא דלירוף ותירץ הר"י דלא מצינו לירוף לחולין(ו):

כלים הנגמרים וכו'. אומר הר"ר אלחנן דלהכי נקט נגמרים ולא נעשים משום דאין רגילות לשומרם בטהרה בזמן עשייתן עד עת גומרם לפי שאין מקבלין טומאה עדיין אבל כי גגמרו שמקבלין טומאה נותנין לב (י) להן לשומרם בטהרה:

המשך

והתניא (ה)[א]הרי שהיו חמריו ופועליו טעונין טהרות אע"פ שהפליג מהן יותר ממיל טהרותיו טהורות ואם אמר להם לכו ואני אבוא אחריכם כיון שנתעלמו עיניו מהן טהרותיו טמאות מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא א"ר יצחק נפחא רישא במטהר חמריו ופועליו לכך אי הכי סיפא נמי אין ע"ה מקפיד על מגע חבירו אי הכי רישא נמי בבא להם דרך עקלתון אי הכי סיפא נמי כיון דאמר להו לכו ואני אבוא אחריכם מיסמך סמכא דעתייהו:

הדרן עלך אין דורשין

חומר [ב]בקדש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא לקדש אחוריים ותוך ובית הצביטה בתרומה אבל לא בקדש הנושא את המדרס נושא את התרומה אבל לא את הקדש בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש לא כמדת הקדש מדת התרומה שבקדש מתיר ומנגב ומטביל ואח"כ קושר ובתרומה קושר ואח"כ מטביל כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה [ג]הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה ובתרומה אם נטמאת אחת מידיו חבירתה טהורה ובקדש מטביל שתיהן שהיד מטמא את חבירתה בקדש אבל לא בתרומה אוכלין אוכלים נגובין בידים מסואבות בתרומה אבל לא בקדש

האונן

דדמי לתליה הוא: **ובתרומה.** אם רצה לקושרו קושר ואח"כ מעביל: **כלים הנגמרים בטהרה.** שנזהר בהן משנטלו סמוך לגמרן שראויין לקבל טומאה: **צריכין עבילה לקדש.** וגגמרא[ד] מפרש טעמא: **הכלי מצרף אם מה שבתוכו.** (ו) אוכלים חתיכות הרבה בכלי אחד ונגע טמא באחד מהן הכלי מצרפן להיות כולן חתיכה אחת ונטמאו כולן: **אכל לא לתרומה.** אלא אותה שנגע בה הוא ראשון והטונעת בה הוא שניה והטונעת בשניה שלישית והשאר טהורות: **פסול.** ואינו פוסל עוד אחר: **אם נטמאת אחת מידיו.** בטומאה דרבנן שאינה מטמאה אלא ידים ולא את הגוף: **נגובין.** שהיו נגובין מיימיהן שלא הוכשרה לא מיפסלא: **אכל לא לקדש.** בגמ'[ה] מפרש טעמא: **חמריו ופועליו.** עמי הארץ: **טעונין טהרות.** כגון יין בחביות של חרס והן אינן נוגעין בתוכן וכלי חרס אינו מיטמא מגבו: **טהרותיו טהורות.** ואין מושמין שמא נגעו דכיון דלא הודיענן שהוא מפליג כל שעתא סברי השתא אתי. אלמא אדם משמר מה שציד חברו: **מאי שנא ריש"א ומאי שנא סיפא** לא גרסי' ליה. ואי גרסי' הכי פירושו ואי ס"ל אין אדם משמר מה שציד חברו מאי שנא ריש"א מאי שנא סיפא: **א"ר יצחק כמטהר חמריו ופועליו לכך.** לעולם אין אדם משמר מה שציד חברו והני אין לריכין שימור דאי נמי נגעו לא איכפת להו דכשהטבילן לכך עסקינן: **בבא להן דרך עקלתון.** כשיכול לבוא להם פתאום דרך עקלתון שלא יביאו הלכך דאלי מייני:

הדרן עלך אין דורשין

חומר בקדש מבתרומה כו'. שמטבילים כלי בתוך כלי שאינם (ד) טמאים: **אכל לא לקדש.** בגמרא מפרש טעמא: **אחוריים ותוך וביח הלביעה לתרומה.** כלי הראוי להשתמש בתוכו ומאחוריו ובית לביעתו כל תשמיש ותשמיש שבו חשוב כלי בפני עצמו לענין תרומה אשם טמא זה לא נטמא זה ובטומאות דרבנן קאמר כדמפרש בגמ': **אכל לא לקדש.** שאם נטמא אחד מהן כולו טמא לקדש: **הנושא את המדרס.** מגעל של זב: **נושא את הטרומה.** בחבית (ה) שאינו נוגע בתוריה: **אכל לא את הקדש.** בגמרא[ו] מפרש טעמא: **לא כמדת הקדש.** בחלית טבילותיו מדת התרומה: **שבקדש.** אם יש בגד טמא ובא להטבילו אם קשור הוא מתיר את קשרו משום דלמי לתליה: **ומנגב.** אם לא הוא מנגבו תחלה ואח"כ מטבילו וכל זה משום דלמי לתליה הוא: **ובתרומה.** אם רצה לקושרו קושר ואח"כ מעביל: **כלים הנגמרים בטהרה.** שנזהר בהן משנטלו סמוך לגמרן שראויין לקבל טומאה: **צריכין עבילה לקדש.** וגגמרא[ד] מפרש טעמא: **הכלי מצרף את מה שבתוכו.** (ו) אוכלים חתיכות הרבה בכלי אחד ונגע טמא באחד מהן הכלי מצרפן להיות כולן חתיכה אחת ונטמאו כולן: **אכל לא לתרומה.** אלא אותה שנגע בה הוא ראשון והטונעת בה הוא שניה והטונעת בשניה שלישית והשאר טהורות: **פסול.** ואינו פוסל עוד אחר: **אם נטמאת אחת מידיו.** בטומאה דרבנן שאינה מטמאה אלא ידים ולא את הגוף: **נגובין.** שהיו נגובין מיימיהן שלא הוכשרה לא מיפסלא: **אכל לא לקדש.** בגמ'[ה] מפרש טעמא:

המשך

עין משפט נר מצוה

נד א מיי' פ"ג מהל' מעשה' מסכת ומשכ הלכה ה:

א ב הכל נמי' פי"ב מהל' אבות הטומאות מהלכה ג עד הלכה ז ומהל' יח עד הל' טו:

מוסף רש"י

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא. הא קא מזו לה דנגע, דקתני טעונין טהרות, והני לאו חביות ניטו שיטו פתומות (ע"ז שם:). במטהר חמריו. שהטבילן ומגבן טהור (שם:). על מגע חבירו. הפוגע בו בדרך ולא נטהר לכך (שם:). אי הכי רישא נמי. כיון שהפליג אינה למיקם הכי (שם:). בבא להם דרך עקלתון. כשנעל הבית יכול לבא דרך עקלתון דמירתת הטמא אתי (שם:).

הדרן עלך אין דורשין

הכלי מצרף מה שבתוכו. ערוכה תרוכה וכה אוכלי קודש מכאן ואוכלי קודש מכאן ואין נוגעין זה בזה ונגע טמא באוכלין שבראש אחד וכבלי לא נגע יאכל אין מטמא כלי אפילו מדרבנן, ואפילו הכי האוכלין שבשני ראשיה עמאים שהכלי מצרפן (פסחים יט.) לו: שאם נגע בטבול יום במקצתו פסל את כולו (מנחות כד.).

רבינו חננאל

ירמיה באומר שמרתיה מדבר המטמאה ולא שמרתיה מדבר הפוסלה ר"ש דאיבא נטרותא לפלגא ואסתייעא מן הפל ומן המגריפה ובמעשה דשתי נשים שארגו בטהרה ואמרו לא היה בלבנו לשמרה ושמאן ר' ישמעאל. פשוטות הן:

הדרן עלך אין דורשין

בעריות

חומר בקדש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא

מסורת הש"ס

(ה) [תוספתא דטהרות פי"ז ע"ז סט. ע"ש. ב) פסחים יט. [מנחות כד.]. ג) [נקמן כב:]. ד) [נקמן נב.]. ה) [נקמן כד:]. ו) [ועי' תוספות חולין כד: ד"ה התולה].

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה והתניא וכו' ומאי שנא סיפא דהא קא חזי להו דנגעו דקתני: (כ) באא"ר לא יטמאו בהעלמת עין אלא בבדי שישתום ויסתום ויגבב כדתנן בפ' בתרא דמסכת ע"ז ושל לא היה צורך לאוקמי בפרק בתרא דמסכת ע"ז רשא נמטהר וכו' משום שנאל דשני ליה אין אדם משמר כו' אוקמה גם התם במסכת ע"ז וכו' כי פרק מ"ש ריש"א משום אין אדם משמר מה שציד חבירו כו' בלאו הכי מיקשי ליה ליחוש שמא נגעו וכו': (ג) ד"ה נגע וכו' דאי לא הכי: (ד) רש"י ד"ה חומר וכו' שנאיסה עמאין. נ"ב עי' בדף כ"ב במ"ש התוס' בד"ה מאי מיקמ: (ה) ד"ה נטא את התרומה בחבית של חרס שאינו נוגע: (ו) ד"ה הכלי מצרף את מה שבתוכו התיכות אוכלין הרבה: (ז) תוס' ד"ה חומר וכו' ליכא כלל דרבא דטומאה והכי נמי לא חשיב מעת לעת שבנבדה משום דליכא דרבא דטומאה כלל כדאמרינן בפרק קמא דנדה ובגדי אוכלי תרומה: (ח) ד"ה הנושא וכו' ובא לאחר בכלי חרס ונלבד שלא יגע בה התרומה בכלי חרס ונלבד שלא יגע בה וכו' אם את התרומה בחבית של חרס ואינו נוגע בתורה ד"ל כל מה ת"ל בגדיו פרט לאדם וכלי וכו' לא יטמא כלי חרס אפילו כל"ל ותיבת לפרט פי' נמחק: (ט) ד"ה כלים וכו' נותנין לב עליהן לשומרן:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com